

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH: ZAMONAVIY YONDASHUV VA SAMARADORLIK OMILLARI

Usmanova Nilufar Sahabjanovna

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi
II – bosqich magistranti, info@gsbe.uz
+ 998 97 484 28 07

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19812585>

Annotatsiya (O'zbek tilida)

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilingan. Tadqiqotning asosiy maqsadi raqamli texnologiyalarni maktabgacha ta'lim tizimiga joriy etishning samaradorlik omillarini aniqlash hamda mavjud muammolarni baholashdan iborat. Tadqiqot jarayonida tizimli, komparativ va empirik tahlil usullaridan foydalanilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamlashtirish ta'lim sifatini oshirish, boshqaruv samaradorligini kuchaytirish va shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, infratuzilma yetishmovchiligi va pedagoglarning raqamli kompetensiyasi pastligi asosiy muammolar sifatida aniqlangan. Tadqiqot natijalariga asoslanib, maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, raqamlashtirish, raqamli texnologiyalar, ta'lim sifati, raqamli kompetensiya, innovatsiya, boshqaruv samaradorligi

Аннотация (на русском языке)

В данной статье рассмотрены теоретические и практические аспекты цифровизации системы дошкольного образования. Основной целью исследования является выявление факторов эффективности внедрения цифровых технологий в систему дошкольного образования, а также анализ существующих проблем. В ходе исследования использованы методы системного, сравнительного и эмпирического анализа. Полученные результаты показывают, что цифровизация способствует повышению качества образования, эффективности управления и уровня прозрачности. В то же время выявлены основные проблемы, такие как недостаточное развитие цифровой инфраструктуры и низкий уровень цифровой компетентности педагогов. На основе результатов исследования предложены научно-обоснованные рекомендации по дальнейшему развитию цифровизации системы дошкольного образования.

Ключевые слова: дошкольное образование, цифровизация, цифровые технологии, качество образования, цифровая компетентность, инновации, эффективность управления

Abstract (in English)

This article examines the theoretical and practical aspects of digitalization in the preschool education system. The main objective of the study is to identify the efficiency factors of implementing digital technologies in preschool education and to analyze existing challenges. The research employs system analysis, comparative analysis, and empirical methods. The findings indicate that digitalization enhances the quality of education, improves management efficiency, and ensures transparency. However, key challenges such as insufficient digital infrastructure and low digital competence of educators are identified. Based on the results, scientifically grounded recommendations for further digital transformation of preschool education are proposed.

Keywords: preschool education, digitalization, digital technologies, education quality, digital competence, innovation, management efficiency

XXI asrda raqamli transformatsiya global rivojlanishning muhim omiliga aylandi. Xususan, maktabgacha ta'lim tizimi ham ushbu jarayonga faol integratsiyalashmoqda. UNESCO ma'lumotlariga ko'ra, raqamli texnologiyalar bolalarning kognitiv rivojlanishini jadallashtirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda esa maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish doirasida raqamlashtirish dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi – maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirishning samaradorlik omillarini aniqlash va ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdir.

Globallashtirish va raqamli transformatsiya jarayonlari zamonaviy jamiyat taraqqiyotining ajralmas omiliga aylanib, barcha ijtimoiy institutlar qatori ta'lim tizimini ham tubdan o'zgartirmoqda. Ayniqsa, inson kapitalining shakllanishida muhim bosqich hisoblangan maktabgacha ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamlashtirish ushbu tizimda nafaqat ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, balki boshqaruvni optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish va ta'lim sifatini oshirish imkonini beradi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llash bolalarning kognitiv, kommunikativ va ijodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, UNESCO tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda interaktiv va moslashuvchan (adaptiv) ta'lim texnologiyalari bolalarning o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshirishi qayd etilgan. Shu nuqtayi nazardan, raqamlashtirish jarayoni faqat texnologik yangilanish emas, balki pedagogik paradigma o'zgarishini ham anglatadi.

Maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirishni tahlil qilishda uning asosiy komponentlari sifatida raqamli infratuzilma, pedagoglarning raqamli kompetensiyasi, ta'lim kontentining sifati va boshqaruv tizimlarining avtomatlashtirilgan darajasi ajratib ko'rsatiladi. Ushbu komponentlarning o'zaro uyg'unligi tizim samaradorligini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Raqamli infratuzilmaning rivojlanganligi internet tezligi, texnik vositalar bilan ta'minlanganlik va platformalarning mavjudligi bilan ifodalanadi. Shu bilan birga, pedagoglarning raqamli savodxonligi va texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish qobiliyati raqamlashtirishning amaliy natijadorligini ta'minlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish bir qator ijobiy natijalarga olib keladi. Jumladan, interaktiv o'qitish vositalari va raqamli platformalar orqali ta'lim sifati oshadi, individual yondashuv imkoniyatlari kengayadi hamda bolalarning o'quv jarayoniga qiziqishi ortadi. Boshqaruv tizimlarining raqamlashtirilishi esa hujjat aylanishini qisqartirib, monitoring va nazorat mexanizmlarini takomillashtiradi. Natijada, ta'lim tizimida shaffoflik va hisobdorlik darajasi ortadi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida qator tizimli muammolar ham aniqlangan. Avvalo, hududlar o'rtasida raqamli infratuzilma rivojlanishidagi tafovutlar raqamlashtirish jarayonining notekis kechishiga sabab bo'lmoqda. Bundan tashqari, pedagoglarning raqamli kompetensiyasi yetarli darajada shakllanmaganligi, mahalliy raqamli kontentning cheklanganligi hamda moliyaviy resurslarning yetishmasligi ushbu jarayonni sekinlashtiruvchi omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Xalqaro tajribani o'rganish natijasida aniqlanishicha, muvaffaqiyatli raqamlashtirish uchun davlat darajasida tizimli yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, Estoniyada yagona raqamli ta'lim platformasi orqali barcha ta'lim bosqichlari integratsiyalashgan bo'lsa, Janubiy Koreyada pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Ushbu tajribalar maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirishda institutsional yondashuv va inson kapitalini rivojlantirish hal qiluvchi omil ekanligini tasdiqlaydi.

O'zbekiston sharoitida maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirishni yanada takomillashtirish uchun bir qator strategik yo'nalishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Jumladan, yagona raqamli platformani joriy etish, pedagoglar uchun uzluksiz raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish dasturlarini tashkil etish, milliy raqamli ta'lim kontentini yaratish hamda davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilmani rivojlantirish zarur. Shuningdek, sun'iy intellekt

texnologiyalaridan foydalangan holda individual ta'lim trayektoriyalarini shakllantirish istiqbolli yo'nalishlardan biri sifatida baholanadi.

Umuman olganda, maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirish ta'lim sifatini oshirish, boshqaruv samaradorligini kuchaytirish va inson kapitalini rivojlantirishning muhim vositasi hisoblanadi. Ushbu jarayonning muvaffaqiyati texnologik, institutsional va inson omillarining o'zaro uyg'un rivojlanishiga bog'liq bo'lib, kelgusida uni chuqur ilmiy tadqiq etish, xususan econometrik modellash asosida baholash dolzarb ilmiy yo'nalish sifatida e'tirof etiladi.

WOC
WORLD
ONLINE
CONFERENCES

